

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι βιβλιοθήκες διαρκώς αλλάζουν, αναλαμβάνοντας νέους ρόλους, υλοποιώντας νέες υπηρεσίες, αλλά όμως διατηρούν πάντοτε την εδώ και αιώνες αποστολή τους.

Ωστόσο, ενώ οι απαιτήσεις σε πληροφόρηση διαρκώς αυξάνονται, οι οικονομικοί και ανθρώπινοι πόροι μειώνονται. Στη σημερινή Ελλάδα η πραγματικότητα αυτή είναι ακόμη δυσκολότερη από ό,τι στα άλλα «ανεπτυγμένα» μέρη του πλανήτη. Το πρόβλημα μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο με διοικητικές αποφάσεις και διαχειριστικές δράσεις, αρκεί να βασίζονται στην επικοινωνία, συνεργασία, κοινωνικοποίηση, αφού προηγηθεί αξιολόγηση και αποτίμηση.

Οι βιβλιοθήκες θα μπορούσαν να παίζουν έναν ουσιαστικότερο ρόλο αν οι χρήστες τους γνώριζαν την υποστήριξη που οι πρώτες διαθέτουν σε αυτούς και, ασφαλώς, αν είχε περισσότερο τυποποιηθεί η σχέση μεταξύ των δύο μερών. Τα τελευταία χρόνια οι βιβλιοθήκες έχουν κατανοήσει ότι βρίσκονται στο κέντρο των εξελίξεων και μπορούν να τις επηρεάσουν και για το λόγο αυτό επιδεικνύουν πρωτοβουλίες και δημιουργούν ευκαιρίες για να συμβάλλουν στη μεταβολή των οργανισμών στους οποίους ανήκουν, προς όφελος της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητάς τους.

Η πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας περιεχόμενο παραμένει κρίσιμος παράγοντας, τόσο στην εκπαίδευση και την έρευνα όσο και στον επαγγελματικό στίβο, και η αξία της αναγνωρίζεται εξίσου τόσο από τους ερευνητές όσο και από τα υψηλόβαθμα στελέχη οργανισμών, αλλά και τους βιβλιοθηκονόμους. Οι βιβλιοθήκες ξοδεύουν μεγάλα ποσά για να συγκροτήσουν και να αναπτύξουν τις συλλογές τους και για να έχουν οι χρήστες πρόσβαση σε όσο το δυνατόν περισσότερες πηγές. Όμως, η διαρκής μείωση των προϋπολογισμών των οργανισμών, η συνεχής αύξηση του κόστους

των συνδρομών υπό την πίεση του πληθωρισμού και η ρευστότητα των συναλλαγματικών διαφορών δυσκολεύουν τη διατήρηση ενός ικανοποιητικού επιπέδου αγορών. Η συνεργασία και ο διάλογος, εντός και εκτός του οργανισμού, δεν μπορεί να αυξήσει τον προϋπολογισμό, ούτε το περιεχόμενο που αγοράζεται, μπορεί όμως να οδηγήσει σε μια στρατηγική προσέγγιση που να βοηθήσει τις βιβλιοθήκες να βρουν υποστήριξη για την κάλυψη των αναγκών των χρηστών, καθώς και να αυξήσει τις εναλλακτικές πηγές πληροφόρησης.

Τα βασικά χαρακτηριστικά και οι συμπεριφορές των βιβλιοθηκών διαφέρουν μεταξύ τους, ανάλογα με τα ισχυρά και τα ασθενή χαρακτηριστικά του κάθε οργανισμού στους οποίους ανήκουν. Οι διασυνδέσεις μεταξύ τους και οι διαφορετικοί τομείς στους οποίους οι βιβλιοθήκες ειδικεύονται είναι η βάση για την υποστήριξη της επίδοσης των επιμέρους οργανισμών και των μελών αυτών.

Οι βιβλιοθήκες, αν και είναι ένα από τα πιο σταθερά και διαρκή στο χρόνο σημεία παροχής της γνώσης και της πληροφορίας, σε μια περίοδο γενικής ένδειας καλούνται όλο και περισσότερο να δικαιολογούν την ύπαρξή τους, διότι πάντα ελλοχεύει ο κίνδυνος να μην μπορεί να αναγνωριστεί η πραγματική τους αξία, η οποία όμως είναι ο θεμέλιος λίθος των αξιών της επιστήμης και της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Αυτές οι σκέψεις και οι προβληματισμοί, σε συνδυασμό με την κρίση στη χώρα μας, μας ώθησαν να συγκροτήσουμε το Δίκτυο Οικονομικών Βιβλιοθηκών, τον Νοέμβριο του 2011.

Οι διαφορές μας είναι πολλές, ξεκινώντας από τη νομοθετική βάση της υποστάσεώς μας, μέχρι τη χρηματοδοτική ικανότητα, το κοινό στο οποίο απευθυνόμαστε, τις υπηρεσίες και τις συλλογές.

Ο στόχος όμως είναι κοινός και ισοσταθμίζει τη διαφορετικότητα: η παραγωγή προστιθέμενης αξίας προς όφελος των βιβλιοθηκών και των χρηστών μας. Η οικονομική συγκυρία ασφαλώς μειώνει την αισιοδοξία των πρωτοβουλιών, ωθεί ωστόσο στην καλλιέργεια των μεταξύ μας δεσμών.

Τελικώς, η πρόκληση που θελήσαμε να θέσουμε ενώπιόν μας είναι να αξιοποιήσουμε τη διαφορετικότητα, να την κάνουμε πλεονέκτημα. Να αναδείξουμε τα ισχυρά στοιχεία κάθε μιας βιβλιοθήκης ως ισχυρά στοιχεία

του δικτύου, δημιουργώντας, έτσι έναν ιδεατό οργανισμό, η δομή του οποίου θα αποτελείται από πολλά «ισχυρά», αλλά διαφορετικής «προελεύσεως» επιμέρους συστατικά.

Για να φτάσουμε σε αυτό το αποτέλεσμα, έχουμε πολύ δρόμο να διανύσουμε, και μάλιστα σήμερα με τις οικονομικές δυσκολίες. Προσπαθούμε όμως να προχωρήσουμε σταδιακά, ενισχύοντας την οικοδόμηση του δικτύου σε ομάδα και τη δημιουργία επικοινωνίας ή την ανάκτηση της χαμένης επικοινωνίας μεταξύ βιβλιοθηκών και κοινού. Η υποχρέωση παροχής υψηλής ποιότητας υπηρεσιών προς τους αναγνώστες οδηγεί τις βιβλιοθήκες στην εξωστρέφεια και την καλλιέργεια της επικοινωνίας με κάθε συμμετοχο και συνεργάτη και εν δυνάμει αποδέκτη των υπηρεσιών και των συλλογών.

Δύο ερωτήματα, λοιπόν, απασχολούσαν τα μέλη του Δικτύου, αν και κατά πόσον οι παρεχόμενες προς τους χρήστες συλλογές και υπηρεσίες εκπληρώνουν τον στόχο τους και αν υπάρχουν ανάγκες των αναγνωστών για την από μέρους μας παροχή πληροφόρησης και γνώσης που όμως δεν έχει υποπέσει στην αντίληψή μας. Ουσιαστικά επρόκειτο για το ερώτημα επαναπροσδιορισμού ή μη της ατομικής και συλλογικής δράσης μας.

Έτσι γεννήθηκε η ιδέα της ημερίδας: Να δούμε ποιοι είναι οι πραγματικοί αλλά και, γιατί όχι, οι ενδεχόμενοι χρήστες μας και να διαπιστώσουμε ιδίως όμμασι τις ανάγκες τους.

Είναι μεγάλη πρόκληση η επικοινωνία με τους ερευνητές, τους επιστήμονες και τους επαγγελματίες, εν γένει με το κοινό των βιβλιοθηκών, για την αποτελεσματικότητα του έργου των βιβλιοθηκών σήμερα, αλλά και για τις αλλαγές και τις ευκαιρίες του μέλλοντος. Η εξέταση των παραδοσιακών πρακτικών και αντιλήψεων θέτει τις βάσεις της αναθεώρησης και του εκσυγχρονισμού, συνοδεία της τεχνολογικής καινοτομίας. Ο στόχος αυτός επετεύχθη από το σύνολο των εργασιών που παρουσιάστηκαν στην ημερίδα, καθώς και από τον προβληματισμό που κατετέθη στις συζητήσεις κατά τη διάρκειά της.

Θα θέλαμε και από τη θέση αυτή να ευχαριστήσουμε:

- Τους ομιλητές της ημερίδας,
- Τους συντονιστές των ενοτήτων,

- Τους συμμετασχόντες στη στρογγυλή τράπεζα,
- Τους συναδέλφους της οργανωτικής ομάδας της ημερίδας,
- Την Τράπεζα της Ελλάδος,
- Το Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (που ανέλαβε και την παρούσα έκδοση)
- Τις Διοικήσεις των Οργανισμών μας που μας εμπιστεύτηκαν και ενέκριναν την πρωτοβουλία μας,

διότι όλοι συνέβαλαν στην επιτυχία της ημερίδας και μας ενθάρρυναν να συνεχίσουμε τις δράσεις μας.

Τα μέλη του Δικτύου Οικονομικών Βιβλιοθηκών Δι.Ο.Βι.

- Alpha Bank
- Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος
- Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών
- Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών
- Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Πανεπιστήμιο Πειραιώς
- Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς
- Τράπεζα της Ελλάδος
- Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
- Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

ΔΙΚΤΥΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ
(Δι.Ο.Βι.)

Δεκέμβριος 2015